RENPRO SP. Z O.O. Z SIEDZIBĄ W SZCZECINIE UL. MAŁOPOLSKA 43, 70-515 SZCZECIN NIP 8542166221 REGON 812549246	

tom / teczka :

TECZKA NR

temat / obiekt / część:

MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W GMINACH: STARGARD, MARIANOWO, STARA DĄBROWA

Adres:

GMINA STARGARD, MARIANOWO, STARA DĄBROWA

branża:	Faza:	miejsce / data:
KRAJOBRAZ KULTUROWY	STUDIUM WPŁYWU SIŁOWNI WIATROWYCH NA KRAJOBRAZ KULTUROWY GMIN STARGARD, STARA DĄBROWA, MARIANOWO	SZCZECIN LISTOPAD 2024
OPRACOWAŁA:	mgr inż. Dominika Szerniewicz	

Niniejsze opracowanie podlega ochronie w zakresie praw autorskich zgodnie z Ustawą z dnia 04 lutego 1994r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. nr 24 z dnia 24 lutego 1994 r., poz. 83)

SPIS TREŚCI:

Wstęp s. 3

I. Podstawy prawne ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego s. 4

II. Dokumenty planistyczne ponadlokalne i lokalne s. 5

1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego s. 5
2. Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego (projekt) s. 6
3. Dyspozycje studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin s. 6

III. Krajobraz kulturowy w obszarze planowanych lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenach gmin Marianowo, Stara Dąbrowa i Stargard s. 7

1. Kształtowanie krajobrazu kulturowego. Rys historyczny s. 7
2. Zachowane zabytkowe elementy istniejącego zagospodarowania i zabudowy na tle historii układów osadniczych s. 10

IV. Analiza możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych w krajobrazie kulturowym gmin Marianowo, Stara Dąbrowa i Stargard s. 19

1. Uwagi ogólne s. 19
2. Ocena i ochrona komponentów kulturowych krajobrazu – sylwet i dominant historycznych s. 20

V. Wnioski i wytyczne do aktów planowania przestrzennego m.in. Planów Ogólnych i Miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla gmin Marianowo, Stara Dąbrowa i Stargard w zakresie badanych lokalizacji zespołów elektrowni wiatrowych s. 23

VI. Literatura s. 24

Część graficzna

VII. Panoramy/ widoki stanu istniejącego i wizualizacje po realizacji zespołów elektrowni wiatrowych, widoki 1 - 27

VIII. Mapa obserwacji terenowych skala 1: 30 000

Wstęp

Gminy Marianowo, Stara Dąbrowa i Stargard planują podjąć lub już podjęły uchwały o przystąpieniu do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których przedmiotem jest dopuszczenie lokalizacji elektrowni wiatrowych. Geograficznie obszary planowanej lokalizacji wież elektrowni wiatrowych tych trzech gmin są położone na stycznych terenach, w niewielkich od siebie odległościach, dlatego podjęto opracowanie wspólnej, jednej analizy wpływu tych inwestycji na krajobraz kulturowy ww. gmin.

Wieże elektrowni wiatrowych, z racji swych wysokości i występowaniu w grupach, są elementami silnie oddziaływującymi na krajobraz. W przedmiotowym opracowaniu zwraca się uwagę na konieczność ochrony krajobrazu kulturowego w przypadku lokalizacji tego typu obiektów, nie kwestionując nieuniknionych przemian w krajobrazie, w tym potrzeby budowy odnawialnych źródeł energii.

KRAJOBRAZ KULTUROWY to według ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: *„postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka”* (art.3, pkt 14).

Ochrona krajobrazu kulturowego polega na:

- zachowaniu specyficznych wartości kompozycyjnych zespołów krajobrazu ukazujących harmonijne współistnienie działalności człowieka i środowiska naturalnego, dostarczających wartości poznawczych i wrażeń estetycznych;
- zachowaniu i wyeksponowaniu zasadniczych elementów krajobrazu kulturowego obrazujących historię procesów osadniczych.

I. Podstawy prawne ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego

Podstawowym aktem prawa regulującym ochronę zabytków jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r.(t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ochrona zabytków polega, w szczególności, na (art. 4) podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających m.in. na celu: zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków oraz uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Ustalenia ochrony w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym są jedną z form ochrony zabytków (art.7). Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami obowiązkowo uwzględnia się m.in. przy określaniu ustaleń planów ogólnych gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (art.18, ust.1).

Przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130), zobowiązują do ustalania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych. Art.1 ust.2 mówi, iż w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się m.in.: wymagania ładu przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury, walory architektoniczne i krajobrazowe oraz wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Zgodnie z art.5 w planie miejscowym obowiązuje określenie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych.

Niniejsze opracowanie służy do zdefiniowania ewentualnych zasad i warunków ochrony, jeżeli z analizy krajobrazowej wyniknie taka potrzeba.

II. Dokumenty planistyczne ponadlokalne i lokalne

1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego (przyjętym przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwałą nr XVII/214/2020 z dnia 24 czerwca 2020 r.) ochrona dziedzictwa i krajobrazu kulturowego jest jednym z celów (cel. V) kształtowania polityki przestrzennej województwa. Stwierdzono, iż krajobraz kulturowy województwa zachodniopomorskiego jest materialnym świadectwem bogatej historii tych terenów, wynikiem ścierania się wpływów zachodnioeuropejskich, polskich, skandynawskich, świadczącym o odrębności i specyfice regionu. Wśród kierunków służących realizacji tego celu wskazano:

- kierunek 1. Zahamowanie degradacji obiektów zabytkowych – zalecenie polegające na wykluczeniu lokalizacji inwestycji wielkokubaturowych, wielkoprzestrzennych, dominat wysokościowych z obszarów zapewniających ekspozycję sylwetek historycznych jednostek osadniczych oraz dominant krajobrazowych;
- kierunek 2. Obszarowa ochrona obiektów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego – zalecenie polegające na poprzedzeniu lokalizacji obiektów wielkokubaturowych i dominant wysokościowych analizami wpływu tych inwestycji na krajobraz, w celu minimalizacji negatywnego oddziaływania.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa wskazano 44 tereny o cennych walorach kulturowych rekomendowanych do ustanawiania ochrony w formie parków kulturowych, w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej, w tym park kulturowy „Marianowo". Wskazano także 30 większych obszarów o walorach kulturowo-krajobrazowych (OKK), z zaleceniem zachowania ich charakterystycznych cech kulturowych i krajobrazowych w drodze łącznego stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków, krajobrazu i środowiska przyrodniczego, w tym OKK1 „Autostrada" (w granicach gmin: Chociwel, Marianowo, Stara Dąbrowa), którego osią jest dzieło techniki drogowej – niedokończona betonowa autostrada z dwuprzęsłowymi wiaduktami, budowana w latach 30. i 40. XX w., która miała połączyć Berlin i Królewiec. Charakterystycznymi elementami, decydującymi o walorze obszaru, są postrzegane z autostrady: zespół późnogotyckich kościołów z surowego kamienia z ceglanymi szczytami zdobionymi blendami, parki z ponad 100-letnimi drzewami.

2. Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego (projekt)

Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 2 października 2024 r. podjął uchwałę Nr 1589/24 w sprawie przyjęcia projektu Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego i skierowania projektu do opiniowania. Dnia 29 października 2024 r. projekt Audytu krajobrazowego został przekazany do zaopiniowania przez instytucje. Następnie przejdzie etap opiniowania we wszystkich gminach województwa zachodniopomorskiego.

Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego jest ustawowym i obowiązkowym narzędziem ochrony krajobrazu województwa – aktem planowania przestrzennego. Identyfikuje i waloryzuje krajobrazy, wskazuje krajobrazy priorytetowe o unikalnych cechach, rekomenduje wytyczne dla stwierdzonych wartości krajobrazowych i warunki ich ochrony w sporządzanych planach miejscowych gmin.

W przywołanym projekcie Audytu krajobrazowego na przedmiotowym obszarze trzech gmin nie zidentyfikowano krajobrazów priorytetowych i nie ustalono żadnych rekomendacji i warunków ochrony krajobrazu.

3. Dyspozycje studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin

W studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Marianowo, Stara Dąbrowa i Stargard uwzględniono zalecenia z planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego określające warunki lokalizacji obiektów o intensywnym wpływie na krajobraz a w szczególności – wież elektrowni wiatrowych.

Gmina Marianowo

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Marianowo (Uchwała Nr XXIX/185/2017 Rady Gminy Marianowo z dnia 16 listopada 2017 r.) zawarto warunki, na których realizacja elektrowni wiatrowych będzie możliwa, wynikające z m.in. ochrony środowiska, przyrody, krajobrazu kulturowego i ochrony zabytków:

„Zgodnie z zaleceniami planu zagospodarowania przestrzennego dla województwa zachodniopomorskiego w procesie ustalania lokalizacji elektrowni wiatrowych zaleca się

zachować minimalną odległość od zabudowy związanej ze stałym pobytem ludzi 500m - 800m i każdorazowo powinna ona wynikać z oceny oddziaływania na środowisko (...). Projektując elektrownie wiatrowe w planach miejscowych należy m.in.: wykonać studium wpływu elektrowni wiatrowych na zabytki i krajobraz kulturowy gminy."

Gmina Stara Dąbrowa

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stara Dąbrowa (Uchwała Nr XXXV/343/2022 Rady Gminy Stara Dąbrowa z dnia 25 lutego 2022 r.) ustalono:

„Przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczącego lokalizacji elektrowni wiatrowych należy uwzględnić następujące wytyczne:

- opracowanie do każdej lokalizacji farmy wiatrowej studium wpływu siłowni wiatrowych na krajobraz z uwzględnieniem powiązań widokowych" (s.115).

Gmina Stargard

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stargard (Uchwała Nr LVII/559/2023 Rady Gminy Stargard z dnia 28 listopad 2023 r.):

„Na obszarze gm. Stargard wyznaczono tereny lokalizacji elektrowni wiatrowych w obrębach: Tychowo, Sułkowo, Pęzino, Trzebiatów i Krąpiel. Szczegółowe wytyczne dot. lokalizacji farm lub pojedynczych elektrowni wiatrowych zawarte są w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego." (cz. 9.5 Elektroenergetyka).

III. Krajobraz kulturowy w obszarze planowanych lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenach gmin Marianowo, Stara Dąbrowa i Stargard

1. Kształtowanie krajobrazu kulturowego. Rys historyczny

Analizując krajobraz kulturowy na terenie objętym obserwacją skupiono się przede wszystkim na zabytkach stanowiących historyczne dominanty przestrzenne: układy ruralistyczne/wiejskie, budowle kubaturowe, założenia parkowe. Są to elementy posiadające formy wyraźnie zarysowane w krajobrazie, tworzące wraz z innymi elementami pokrycia

terenu i jego ukształtowaniem krajobraz postrzegany przez człowieka, charakterystyczny dla określonych przestrzeni.

Obszar, na którym planuje się zbudować wieże elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą techniczną i objęty obserwacją, leżał w centralnej części księstwa zachodniopomorskiego, władanego przez książąt z dynastii Gryfitów, której pierwszym historycznie znanym przedstawicielem był książę Warcisław I. Książę ten w 1124 r. pod grodem w Stargardzie witał biskupa bamberskiego Ottona prowadzącego chrystianizację Pomorza, wspieraną przez Bolesława Krzywoustego.

Najstarsze przestrzenne komponenty współczesnego krajobrazu kulturowego na tym terenie mają swój początek w XIII – XIV w. Z tego okresu pochodzą wzmianki w źródłach o założeniu klasztornym cysterek w Marianowie, zamku joannitów w Pęzinie, siedzibach rodowych Wedlów w Krzywnicy i Dzwonowie, a także informacje o istnieniu wielu wsi: Czarnkowo, Dalewo, Gogolewo, Krzywnica, Nowa Dąbrowa, Pęzino.

Procesy kolonizacyjne XIII i XIV wieku były znaczącym zjawiskiem w dziejach Pomorza Zachodniego, w tym także ziemi stargardzkiej. Ukształtowały krajobraz kulturowy, który przetrwał w zasadzie do dnia dzisiejszego. Działalność kolonizacyjną realizowali książęta oraz bogate rody rycerskie. W średniowieczu lennikami książęcymi, posiadaczami największych dóbr były rycerskie rody Wedlów (Dalewo, Krzywnica, Stara i Nowa Dąbrowa), Borków (Barzkowice, Pęzino) oraz cysterki z Marianowa. Cysterski klasztor żeńskiej reguły w Marianowie został ufundowany w 1248 r. przez księcia szczecińskiego Barnima I, który uposażył zakonnice w 700 łanów gruntów. Kolejne liczne nadania ziemskie przekazały na rzecz zakonnic rody: Wedel, Osten, Borck, Jerichow, Regedanz. Przypuszcza się, że w czasie fundacji ziemie te nie były zasiedlone i dopiero cysterki stały się inicjatorkami zakładania wsi.

Po reformacji (1543 r.) dobra kościelne i klasztorne przejęli książęta pomorscy. Powstały domeny książęce do zarządzania tymi dobrami, jak np. domena w Marianowie.
Znakomitym źródłem dokumentującym stan zagospodarowania księstwa zachodniopomorskiego jest Wielka Mapa Księstwa Pomorskiego (*Nova Illustrissimi Ducatus Pomeraniae Tabula)* sporządzona w latach 1610-1618 przez niemieckiego kartografa Eilhardusa Lubinusa na zamówienie księcia szczecińskiego Filipa II. Widnieją na niej wszystkie miejscowości położone na analizowanym terenie.

Ostatnim księciem z dynastii Gryfitów był Bogusław XIV, który zmarł bezpotomnie w 1637 r. Księstwo zachodniopomorskie ostatecznie upadło w 1648 r. W traktacie

pokojowym, kończącym wojnę 30-letnią (1618-1648), ziemie księstwa podzielono na osi Odry na część szwedzką - Pomorze Przednie (Vorpommern) na zachód od Odry i brandenburską – Pomorze Tylne (Hinterpommern) po prawej stronie Odry aż po Słupsk, ze stolicą w Stargardzie.

W 1815 r. następuje zjednoczenie Pomorza Przedniego i Tylnego w jeden organizm w granicach Królestwa Prus. Utworzono Prowincję Pomorze (Provinz Pommern).

Intensywny rozwój gospodarki pańszczyźniano-folwarcznej w XVII w., tym samym rozbudowa folwarków i założeń rezydencjalnych (szczególnie w XVIII w.), spowodował przekształcenia tradycyjnych układów średniowiecznych wsi owalnicowych (układ dominujący na tym terenie). Istotne zmiany zaszły m.in. w Dzwonowie, Gogolewie, Nowej Dąbrowie. We wszystkich wsiach na tym obszarze zakładano lub rozbudowywano stare rezydencje właścicieli majątków: dwory, pałace i założenia parkowe. Przykładami starych, średniowiecznych rezydencji rozbudowywanych w następnych wiekach są: pałac w Dzwonowie i zamek w Pęzinie.

W XIX wieku, wieku industrializacji, omawiane tereny gmin Marianowo, Stara Dąbrowa i Stargard zachowują charakter rolniczy. Rozwój infrastruktury transportowej spowodował uruchomienie w 1859 r. linii kolejowej Stargard - Słupsk z przystankiem w Gogolewie.

Na początku 1895 r. uruchomiono kolej wąskotorową na trasie od Stargardu do Ińska przez Starą Dąbrowę, Nową Dąbrowę, Krzywnicę, Trąbki, Marianowo oraz od Starej Dąbrowy do Dobrej Nowogardzkiej (przez Dalewo, Białuń, Chlebówko) - wpisaną w 2002 roku do rejestru zabytków woj. zachodniopomorskiego - nr rejestru A-111.

W latach 30 XX w. rozpoczęto budowę autostrady, która miała połączyć Berlin i Królewiec. Niedokończona autostrada o betonowej nawierzchni, z dwuprzęsłowymi wiaduktami, obecnie zw. „Chociwelką", zamyka omawiany teren od północy.

Po 1945 r. dawne majątki zostają przejęte i są prowadzone przez państwowe gospodarstwa rolne. Dwory i pałace są zajmowane na biura i mieszkania komunalne. Parki ulegają zaniedbaniu i wtórnej sukcesji przyrodniczej. Po transformacji ustrojowej i likwidacji PGR-ów następuje gwałtowne zjawisko prywatyzacji dawnych folwarków i rezydencji. Najlepszym przykładem dobrego gospodarowania i opieki nad zabytkowymi obiektami jest Dzwonowo. Natomiast w zabudowie wiejskiej, zagrodowej znikają ryglowe budynki mieszkalne i gospodarcze. Powszechnym zjawiskiem jest zanik lub degradacja tradycyjnych elementów architektonicznych, w tym stolarki okiennej i drzwiowej, detalu i elementów wystroju elewacji. Bywa, że są one zastępowane przez nowe dysharmonizujące

elementy, bez związku z tradycją lokalną. Stopniowo zwiększa się liczba nowych budynków. Niemniej jednak średniowieczny rodowód zdecydowanej większości miejscowości pozostał czytelny, przede wszystkim dzięki tradycyjnej lokalizacji zabudowy oraz miejscu posadowienia i architekturze kościołów. Najstarszą świątynią jest kościół ze skrzydłem klasztornym w Marianowie. Kamienne kościoły późnogotyckie (XV/XVI w.) z ceglanymi szczytami zdobionymi blendami występują w większości wsi: Białuń, Kicko, Nowa Dąbrowa, Stara Dąbrowa, Dzwonowo, Pęzino. W XIX w. zbudowano kościoły w Chlebówku, Barzkowicach i Czarnkowie.

Z dawnych rezydencji z folwarkami do najcenniejszych należy zaliczyć: zespoły pałacowo-parkowo-folwarczne w Barzkowicach, Dzwonowie i Nowej Dąbrowie. Zieleń krajobrazu urozmaicają obsadzenia dróg (jak np. aleja Białuń - Chlebówko, obsadzona klonami i lipami), zadrzewienie historycznych cmentarzy, zadrzewienia śródpolne, miedzowe.

2. Zachowane zabytkowe elementy istniejącego zagospodarowania i zabudowy na tle historii układów osadniczych

Gmina Marianowo

Czarnkowo

Wieś chłopska do reformacji należąca do dominium cysterek z Marianowa, później w domenie państwowej. Układ owalnicy rozwiniętej na osi W-E, z kościołem posadowionym w centrum na wrzecionie nawsia. Zabudowa zagrodowa (k. XIX – 1 ćw. XX w.) skoncentrowana po obu stronach nawsia.

Kościół – z 1893 r., postawiony w miejscu starszego, który spłonął w 1886 r. – neogotyk ceglany, salowy, z wyodrębnionym prezbiterium oraz z wieżą zwieńczoną wysokim ostrosłupowym hełmem- wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków (dalej: GEZ).

Fot. 1. Czarnkowo. Widok na kościół z osi ulicy od wschodu.

Dalewo

Wieś chłopska na średniowiecznym planie owalnicy na osi NW-SE, wzmiankowana w 1 połowie XIV w., z kościołem posadowionym centralnie na placu (wrzecionowate nawsie). Majątek założony (prawdopodobnie w XVIII w.) w zachodniej części wsi.

Obecnie we wsi: ruina kościoła, zespół pofolwarczny zdewaloryzowany, park podworski, zabudowa zagrodowa (k. XIX-pocz. XX w.).

Kościół (1 poł. XV w.) – gotycki, salowy, mury z kamienia polnego. W 2 połowie XV w. dobudowano masywną wieżę, w dolnej partii kamienną, wyżej drewnianą, zwieńczoną ostrosłupowym hełmem. Obecnie w ruinie – pozostały kamienne mury obwodowe – wpisany do rejestru zabytków woj. zachodniopomorskiego – nr rej.A-1434. Otoczony cmentarzem przykościelnym z zachowanym częściowo kamiennym ogrodzeniem – wpisany do rej. zabytków – nr rej. A-1434.

Park podworski (XIX w.) – krajobrazowy z zachodnią granicą na rz. Krąpiel – wpisany do GEZ.

Dzwonowo

Średniowieczne lenno Wedlów z siedzibą rodową wzniesioną w XIV w., na co wskazują najstarsze partie istniejącego pałacu. Obecny układ wsi – wielodrożnica – ze śladami średniowiecznej wsi placowej (prawdopodobnie owalnicy) rozwiniętej na osi NE-SW. Kościół posadowiono na dawnym centralnym placu. Rezydencja – pałac i park – z obszernym dziedzińcem gospodarczym lokowana po północnej stronie drogi wiejskiej.

Kościół (2 poł. XV w.) – wzniesiony z kamienia polnego, salowy z wyodrębnionym prezbiterium (dobudowane w XIX w.) oraz masywną kamienną wieżą (pocz. XVI w.) przykrytą wysokim hełmem ostrosłupowym – wpisany do rej. zabytków – nr rej. A-1435.

Pałac - neoklasycystyczny, usytuowany pomiędzy dziedzińcem folwarcznym a parkiem. W najstarszej wschodniej części z XIV-XVI w., w poł. XIX w. rozbudowanej do dwukondygnacyjnego pałacu z 9-osiową fasadą, krytego wysokim dwuspadowym dachem. W 2 ćw. XX w. dobudowano człon zachodni.

Park (XVIII/XIX w.) – ok.9 ha, krajobrazowy z elementami romantycznymi, ze stawem, liczny starodrzew.

Dziedziniec folwarczny – otoczony zabudową gospodarczą (2 poł. XIX w.), która od strony ulicy wiejskiej tworzy kurtynę wydzielającą rezydencję i folwark od zabudowy wiejskiej.

Pałac, park i dziedziniec folwarczny wpisane do rej. zabytków – nr rej. A-1485.

Gogolewo

Pierwsze wzmianki o wsi (Pegelowe) pochodzą z XIV w. Średniowieczne lenno Wedlów z Krępcewa. W 1390 r. książę Warcisław podarował część wsi Gogolewo cysterkom z Marianowa, zaś w 1393 r. Hasso von Wedel z Krępcewa zakupił 14 zagród w Gogolewie wraz z ziemią i następnie przekazał jako wiano wnoszone przez jego córkę wstępującą do klasztoru, a także nadał im patronat nad tutejszym kościołem.

Wieś założona w formie owalnicy na osi NE-SW. Majątek z folwarkiem założony w obrębie wsi po płd. stronie ulicy spowodował zmianę tej formy - widoczny na mapach z l.30.XX w. już nie istnieje. Kościół z masywną wieżą, wzniesiony (k. XIV w.) z kamienia w centrum wsi na placu (nawsiu) w XVI w., został zniszczony w czasie wojny 30-letniej (1618-1648) lub później, odbudowany w 1823 r.

Kościół – w obecnej formie z 1823 r., kamienny, salowy, z reliktami murów starszej gotyckiej świątyni, z masywną wieżą w przyziemiu kamienną a w górnej partii odbudowaną w konstrukcji ryglowej z drewna, zwieńczona hełmem ostrosłupowym – wpisany do rej. zabytków – nr rej. A-1431.

Fot. 2. Kościół w Gogolewie

Marianowo

Aktem z 17 października 1248 r. książę szczeciński Barnim I nadał 700 łanów w ziemi stargardzkiej klasztorowi żeńskiej reguły cysterskiej. Nie jest pewne czy wcześniej istniała tu wieś. Cysterki wznoszą zabudowania klasztorne. Kościół konsekrowano już w 1252 r., a skrzydła klasztorne ukończono w latach 1260-1270. Całe założenie – kościół, budynki klasztoru, gospodarcze, ogród – było otoczone murem. Po reformacji (1534) dobra klasztorne uległ kasacie, ostatecznie przeprowadzonej w 1569 r. W budynkach klasztornych powstał zakład dla panien ze szlacheckich domów, a pozostałe dobra klasztorne przeszły na własność domu książęcego. Powstała domena państwowa w Marianowie. Zbudowano tu dwór zarządcy domeny (poł. XVI w.). Wieś średniowieczną założono na planie owalnicy, rozwiniętej na osi W-E, na północ od zabudowań klasztornych. Nad Krępą funkcjonował od XVI w. młyn.

Obecnie w Marianowie zachowały się następujące elementy historycznego układu: kościół z przylegającym doń jednym z dwóch skrzydeł klasztoru, park przy klasztorze, dom zarządcy domeny, park podworski, wieś o układzie przekształconym w pocz. XX w. w wielodrożnicę, z zabudową z 4 ćw. XIX - pocz. XX w., młyn nad Krępą z 1923 r.
Klasztor – z zabudowań klasztornych przetrwał: kościół poklasztorny, skrzydło zachodnie klauzury, relikty ściany wschodniej skrzydła wschodniego, fragment gotyckiego budynku o charakterze gospodarczym oraz pozostałości muru obwodowego klasztoru po stronie północnej i zachodniej.

Kościół (3 ćw. XIII w.) – gotycki, wymurowany z cegły, jednonawowy, czteroprzęsłowy, od wschodu zamknięty trójbocznym prezbiterium. W 1891 r. dobudowano od zachodu wieżę (neogotyk) zwieńczoną ostrosłupowych hełmem.

Park klasztorny – położony pomiędzy klasztorem i rz. Krępą, o pow.ok.1,5 ha. Zachowany cenny starodrzew.

Kościół, klasztor i park klasztorny wpisane do rej. zabytków – nr rej. A-1875.

Park podworski krajobrazowy - założony po płd. stronie Krępy w GEZ.

Młyn wodny – zbudowany w 1923 r. w tradycyjnym miejscu lokalizacji młynów nad rz. Krępa, 3-kondygnacyjny, murowany z cegły, zachowane elementy wyposażenia młyńskiego – wpisany do GEZ.

Gmina Stara Dąbrowa

Białuń

Średniowieczne dobra Wedlów z Krzywnicy oddane w lenno drobnorycerskiej rodzinie Lenzen (k. XIV - k. XVIII w.). Wieś założona w formie owalnicy z kościołem (XV w.) posadowionym na centralnym placu. Na przestrzeni wieków układ przekształcony w ulicówkę z zespołem dworsko-parkowym i dziedzińcem folwarcznym założonym na płd.-zach. obrzeżach wsi. W 1939 r. poza majątkiem było tu 70 gospodarstw chłopskich.

Obecnie z majątku pozostał park a w dziedzińcu folwarcznym zachowały się pojedyncze budynki (stajnia, obora, stodoła) - wpisane do GEZ. W zabudowie wsi w zwartych pierzejach budynki mieszkalne (w tym w szczytowym usytuowaniu) z okresu k.XIX-l.20.XX w. (w GEZ).

Kościół (k. XV w.) wzniesiony z kamienia z ceglanymi szczytami, salony na planie prostokąta, bezwieżowy (wpisany do rejestru zabytków – nr rej. A-1439), otoczony cmentarzem (w GEZ).

Park dworski (1 poł. XIX w.) – o pow.ok.2 ha, krajobrazowy z cmentarzem rodowym w płd.-wsch. części – wpisany do rejestru zabytków – nr rej.A-1810.

Chlebówko

Wieś o średniowiecznej proweniencji z kościołem posadowionym wieku w centrum na lekkim wyniesieniu. W południowej części funkcjonowały dwa majątki (Gut A i Gut B).

Stara ulicówka rozwinięta współcześnie w wielodrożnicę.

Z historycznego układu współcześnie zachowały się: zabudowa zagrodowa zlokalizowana w płn. części wsi pocz. XIX w.-l. 20. XX w.), kościół, dwór z majątku A, dwa parki (z majątku A i B), gorzelnia z majątku B (k. XIX w.), młyn wodny na Krąpieli (l. 60-70. XIX w. – ok.1919).

Kościół – wybudowany w 1860 r.(w miejscu starszego obiektu z XVI/XVII w.) w stylu arkadowym z kamienia z elementami klinkierowymi, salowy na planie prostokąta, bezwieżowy - pisany do GEZ.

Dwór – z 1925 r., dwukondygnacyjny, z wysokim podpiwniczeniem, przykryty dachem kopertowym – wpisany do GEZ.

Parki w majątku A – k. XIX w., krajobrazowo-naturalistyczny, w nim cenny starodrzew oraz 2 nagrobki rodziny właścicieli – wpisany do GEZ.

Park w majątku B – k. XIX w., krajobrazowy, historyczna kompozycja zatarta, zachowany cenny starodrzew – wpisany do GEZ.

Kicko

Wieś o układzie owalnicy należąca do miasta Stargard (prawdopodobnie już w XIII w.). Późnogotycki kościół posadowiony na trójkątnym placu z centrum wsi. W 1939 r. - 60 gospodarstw. Obecnie średniowieczny układ przekształcony w ulicówkę. W zabudowie zachowały się budynki z 3-4 ćw. XIX w. – pocz. XX w. oraz chałupy z k. XVIII w. (w GEZ).

Kościół (k. XV w., przebudowany w XIX w.) – wybudowany z nieobrobionego kamienia, salowy na planie prostokąta, bezwieżowy. Na cmentarzu przykościelnym postawiono na przełomie XIX/XX w. wolnostojącą, drewnianą dzwonnicę w szkieletowej konstrukcji (w GEZ). Kościół w rej. zabytków – nr rej.A-1438.

Krzywnica

Gniazdo rodu Wedel z zamkiem postawionym w 1 poł. XIV w. na starszym gródku (XIII w.) i grodzisku (poł. VIII-k. X w.) ok. 400 m na płn – wsch od wsi na prawym brzegu rz. Krąpiel. Wieś wymieniana w 1248 r. w opisie dóbr klasztoru cysterek z Marianowa. Średniowieczna owalnica rozplanowana na osi N-S wzdłuż rzeki Krąpiel, z kościołem posadowionym w centrum wsi. Na przełomie XVII/XVIII wieku wieś jak i przyległe tereny podzielono na pięć majątków A-E. Obecnie zachował się folwark z dworem i parkiem na południowym krańcu wsi.

Kościół (XV w.) – gotycki, salowy, bezwieżowy, wtórnie otynkowany – w rejestrze zabytków - nr rej.A-1437.

Dwór (XVIII - k.X IX w.) – w partii zachodniej, starszej – parterowy, z dachem naczółkowym. Wschodnia część 2-kondygnacyjna. Obie części scala pośrodku wieża wyniesiona ponad kalenicę, zwieńczona krenelażem – wpisany do GEZ.

Park dworski (2 poł. XIX w.) – niewielkie (0,75 ha) założenie krajobrazowe – wpisany do GEZ.

Relikty zamku Wedlów – w zakolu rzeki Karpiel (przy torach kolejki wąskotorowej) znajduje się wzgórze wczesnośredniowiecznego grodziska z czytelnym w terenie podgrodziem w kształcie półksiężyca. Na grodzisku zachowały się fragmenty kamiennych murów późniejszego, średniowiecznego zamku – wpisany do GEZ.

Nowa Dąbrowa

Średniowieczne lenno Wedlów z Krzywnicy (XIII-XVIII w.). Wieś odnotowana w XIV w., założona na planie owalnicy rozwiniętej na osi NW-SE, z kościołem posadowionym na centralnym placu (nawsiu). Zagrody chłopskie sytuowane po obu stronach ulicy. Zespół rezydencjalno-folwarczny (majątek) założony na SE krańcu wsi.

Obecnie we wsi: pałac w otoczeniu parku, dziedziniec pofolwarczny (większość zabudowy przekształcona), kościół, zabudowa zagrodowa - budynki mieszkalne i gospodarcze (k. XIX – pocz. XX w.).

Kościół (XV w., przebudowywany w XVII/XVIII w., l.80.XIX w.) – wzniesiony z cegły i kamienia, salowy na rzucie prostokąta. W 1737 r. dostawiono od zachodu wieżę w ryglowej konstrukcji, przykrytą wysokim ostrosłupowym hełmem – wpisany do rejestru zabytków - nr rej.A-1436.

Pałac składający się z dwóch brył: starszy dwór – zw. oficyną (k. XVIII/pocz. XIX w.), dwukondygnacyjny, przykryty wysokim dachem z naczółkami (z elementami ryglowymi w konstrukcji) oraz młodszy neoklasycystyczny (l. 70. XIX w.), murowany, dwukondygnacyjny kryty płaskim dachem z attyką.

Park (1 poł. XIX w.) krajobrazowy z cmentarzem właścicieli, na którym zachował się grobowiec z ok.1920 r.

Zespół pałacowo-parkowy wpisany do rej. zabytków – nr rej.A-1502.

Stara Dąbrowa

Średniowieczne lenno Wedlów z Krzywnicy (XIII-XVIII w.). Wieś odnotowana w 1 połowie XV w. ulicówka rozwinięta na osi N-S. Kościół w otoczeniu cmentarza oraz zagrody chłopskie posadowione po wschodniej stronie ulicy. Zespół rezydencjalno-folwarczny po zachodniej.

Obecnie w miejscowości: dwór z małym parkiem, kościół, dziedziniec pofolwarczny z historycznymi budynkami d. gorzelni, kuźni, stajni (z 4 ćw. XIX w.) i współczesnymi obiektami, zabudowa zagrodowa (1 poł. XIX – l.10.XX w.) oraz kaplica grzebalna na terenie cmentarza.

Kościół (pocz. XVI w., przebudowany w 2 poł.) – wzniesiony głównie z kamienia polnego, salowy, na planie prostokąta, bezwieżowy – wpisany do GEZ.

Dwór (k. XVIII w., przebudowany na pocz. XX w.) - murowany, parterowy, przykryty wysokim dachem z naczółkami, z 11-osiową fasadą. Otoczony XIX-wiecznym parkiem krajobrazowym (4,7 ha) – wpisane do rejestru zabytków – nr rej. A-1494.

Kaplica cmentarna (2 poł. XIX w.) – wpisana do GEZ.

Gmina Stargard

Barzkowice

Do połowy XV wieku lenno rodu Güntersberg, posiadającego tu zamek. Sprzedane Borkom, pozostających właścicielami do połowy XVIII w.

Obecnie we wsi: zespół pałacowo-parkowy, kościół, zabudowania folwarczne, kolonia robotników folwarcznych. Wieś położona na otwarty, rolniczym terenie, z kępami zieleni wysokiej i średniej z zabytkowymi alejami wzdłuż dróg.

Kościół (1868 r.) – neogotyk, salowy, bezwieżowy, na planie czworoboku, o kamienno-ceglanych murach wspartych przyporami, przykryty wysokim dwuspadowym dachem, otoczony cmentarzem przykościelnym, na terenie którego położona jest kaplica (1933 r.) z ciosanego kamienia polnego – wpisane do rejestru zabytków pod numerem A-1202.

Pałac z oficyną (3 ćw. XIX w.) – dwukondygnacyjny, przykryty wysokim dachem dwuspadowym z naczółkami. Fasada 12-osiowa, akcentowana dwukondygnacyjnym ryzalitem – wpisany do rej. zabytków - nr rej. A-34.

Park (pocz. XIX w.) – otaczający pałac od południa, o pow. 7,6 ha, o charakterze krajobrazowo-naturalistycznym. Dobrze zachowany – wpisany do rej. zabytków – nr rej.A-34.

Oficyna pałacowa (XIX/XX w.) – parterowy budynek rozbudowany w partii dachowej o trójkątne szczyty w ryglowej konstrukcji – wpisany do GEZ.
Dziedziniec folwarczny – czworobok otoczony zabudową gospodarczą (k. XIX w. – 1 ćw. XX w.) – w GEZ.

Pęzino

Nazwa miejscowości (*Pansin)* pojawia się w dokumentach w 2 poł. XIII w., jako należąca do rodu Pansin (nazwa rodu od nazwy miejscowości lub odwrotnie) do 2 połowy XIV w. W 1382 r. zamek w Pęzinie, z wsią i młynem kupują joannici. Następnie (koniec XV w.) zakon sprzedaje zamek wraz z wsią Henrykowi von Borcke. Od k. XVII w. do 1945 r. właścicielami Puttkamerowie.
Wieś średniowieczna o układzie wielodrożnicy wynikającym z warunków topograficznych (w zakolach rzek Pęzinki i Krąpieli). W centrum posadowiono kościół. W południowej część wsi zlokalizowano zamek w otoczeniu parku, dwa dziedzińce gospodarcze. Zabudowa chłopska zajmuje północną część wsi.
Zamek – składający się z wieży, skrzydeł otaczających wewnętrzny czworoboczny dziedziniec, otoczony fosą. W najstarszej (przełom XIV/XV w.) części - gotycki: wieża w płd.-zach. narożniku i relikty murów kurtynowych w przyziemiu płd. skrzydła bramnego i skrzydle wschodnim. Skrzydło zachodnie renesansowe postawiono ok. 1600 r. w. Pod koniec XIX w. dobudowano do gotyckiego skrzydła wschodniego nowe neogotyckie a na pocz. XX w. przykryto oba skrzydła wspólnym dachem. Obok zamku, na terenie parku, znajdują się ruiny barokowej kaplicy i gołębnik. Na teren zamkowy prowadzi barokowa brama.
Park zamkowy (2 poł. XVIII w., pocz. XIX w.) – założony w rozwidleniu Pęzinki i Krąpieli, krajobrazowy z elementami romantycznymi, pow.ok.25 ha.
Zespół zamkowy (zamek, park, kaplica, gołębnik, brama) – wpisane do rej. zabytków - nr rej. A-22.
Kościół (ok. poł. XVI w.) – późnogotycki, wzniesiony z kamienia i cegły, salowy, z wieżą neogotycką, dobudowaną w XIX w. Zachowane liczne zabytkowe wyposażenie – wpisany do rej. zabytków – nr A-1444.
Cmentarz przykościelny ((XVIII/ XIX w.) - otoczony metalowym ogrodzeniem z ceglanymi filarami bramki. Zachowane kamienne płyty nagrobne (z 1801 r., 1813 r.) - w GEZ.

Dwa dziedzińce folwarczne – z dobrze zachowaną formą architektoniczną zabudowy gospodarczej (stajnie, wozownia, obory) oraz budynków mieszkalnych (dom zarządcy, dom leśniczego) z 4 ćw. XIX - pocz. XX w. – wpisane do GEZ.
Zabudowa zagrodowa – domy z okresu od poł. XIX do pocz. XX w. (w tym w konstrukcji ryglowej) – wpisana do GEZ.
Obsadzenie drogi do stacji PKP (kasztanowce) – wpisane do GEZ.

Fot. 3. Pęzino - widok na zamek i budynki folwarku (z prawej)

IV. Analiza możliwości lokalizacji elektrowni wiatrowych w krajobrazie kulturowym gmin Marianowo, Stara Dąbrowa i Stargard

1. Uwagi ogólne

1. Opracowanie stanowi rozpoznanie wpływu przedsięwzięcia na krajobraz kulturowy gmin Marianowo, Stara Dąbrowa i Stargard i stanowi materiał pomocniczy do sporządzenia aktów planowania przestrzennego, w tym Planów Ogólnych, Miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Warunki ochrony zawarte w niniejszym studium stanowią wytyczne do w/w. aktów planowania przestrzennego w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego gmin.
2. Niniejsze Studium wpływu zespołu elektrowni wiatrowych przeprowadzono przy założeniu, że łączna wysokość elektrowni ze skrzydłem w górnej pozycji wynosi ok. 300 m n.p.t., przy maksymalnej średnicy wirnika elektrowni 200 m.

3. Opracowanie analizuje wpływ zespołów elektrowni wiatrowych na krajobraz kulturowy gmin wyłącznie na wskazanym obszarze i wskazanych orientacyjnych lokalizacjach: zespołów oznaczonych na planszach odpowiednimi symbolami (z podziałem na obszary gmin).
4. Analizą widokową objęto ekspozycje na obiekty o wartościach zabytkowych stanowiące dominaty kulturowe i przestrzenne układów – są to kościoły lub pałace, zamki dominujące w sylwecie zabudowy wsi, stanowiące o jej charakterystycznym widoku, rysie.
5. W części graficznej opracowania zawarto obserwacje terenowe – widoki/panoramy stanu istniejącego i wizualizacje po realizacji zespołów elektrowni wiatrowych, to 27 widoków/panoram. Badania terenowe przeprowadzono w najkorzystniejszym okresie z punktu widzenia celu jakiemu ma służyć – zidentyfikowaniu cennych ekspozycji na krajobraz kulturowy. Zidentyfikowane ekspozycje w badaniach terenowych, przeprowadzone w listopadzie i grudniu 2024r., stanowią obserwacje bez listowia na zadrzewieniach i nieprzesłonięte zielenią widoki, w rezultacie stanowią pełną identyfikację ekspozycji.
6. Wizualizacje po realizacji zespołów elektrowni wiatrowych przedstawiono nie uwzględniając planów widoków i wstawiając pełne wiatraki, a nie tylko ich widoczne części. Pozwoli to na lepszą orientację i obiektywną ocenę wpływu na krajobraz kulturowy.

2. Ocena i ochrona komponentów kulturowych krajobrazu – sylwet i dominant historycznych

Wszystkie miejscowości w analizowanym obszarze posiadają dobrze zachowaną i czytelną historyczną strukturę przestrzenną oraz liczne zabytkowe elementy zagospodarowania i zabudowy, które zostały wskazane do ochrony. Ochrona zabytku polega m.in. na zapewnieniu jego ekspozycji.

W przypadku ochrony obiektów o wartościach zabytkowych takich jak kościół, pałac, dwór lub założenia przestrzenne architektoniczno-krajobrazowe np. zespoły dworsko-parkowe, pałacowo-parkowe, ich ochrona polega na zapewnieniu ekspozycji z przestrzeni publicznych (publicznych dróg, placów, itp).

Ochronie podlegają cenne elementy krajobrazu składające się na:

<u>ekspozycję zewnętrzną</u>:

- sylweta wsi z dominantą i ich otoczenie,

ekspozycję wewnętrzną:

- historyczne wnętrze wsi (utrzymanie zastanego środowiska kulturowego i jego kolorytu) i ich tło,
- dominanta wewnętrzna układu przestrzennego wsi i tło.

Po przeprowadzeniu analizy ekspozycji ww. elementów w kontekście planowanego przedsięwzięcia, ustalono:

Lp	*Lokalizacja, układ przestrzenny i jego waloryzacja, obiekty o wartościach zabytkowych*	*Warunki ekspozycji / Występujące zagrożenia, Panorama/Widok*	*Wnioski do ochrony krajobrazu kulturowego*
	GMINA MARIANOWO		
1	**CZARNKOWO** – czytelny historyczny układ ruralistyczny, kościół wieżowy	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła wieżowego, dystans pomiędzy obiektami zapewnia brak kolizji – Panorama 22, - sylweta wsi występuje na kierunku zespołu elektrowni wiatrowych, ale dystans pomiędzy obiektami zapewnia brak kolizji - Panorama 21	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym
2	**DALEWO** - czytelny historyczny układ ruralistyczny, ruiny kościoła	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi, zespoły elektrowni wiatrowych nie występują na kierunku ekspozycji ruin kościoła – Widok 27 - utrzymana ekspozycja sylwety wsi – zespoły siłowni wiatrowych nie występują na kierunku ekspozycji sylwety	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym
3	**DZWONOWO** - czytelny historyczny układ ruralistyczny, kościół wieżowy, zespół pałacowo-dworski	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła wieżowego, dystans pomiędzy obiektami zapewnia brak kolizji – Panorama 19, - sylweta wsi występuje na kierunku zespołu elektrowni wiatrowych, ale dystans pomiędzy obiektami zapewnia brak kolizji - Panorama 18	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym
4	**GOGOLEWO** - czytelny historyczny układ ruralistyczny, kościół wieżowy	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła wieżowego, ekspozycja na kościół w przeciwnym kierunku do widoku na elektrownie wiatrowe zapewnia brak kolizji – Panorama 15, - sylweta wsi występuje na kierunku zespołu elektrowni wiatrowych, ale dystans pomiędzy obiektami zapewnia odległy plan w widoku - brak kolizji - Panorama 16, 17	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym
5	**MARIANOWO** - czytelny historyczny układ ruralistyczny, kościół wieżowy	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła wieżowego, dystans pomiędzy obiektami zapewnia brak kolizji – Panorama 20, - sylweta wsi występuje na kierunku zespołu elektrowni wiatrowych, ale dystans pomiędzy obiektami zapewnia brak kolizji - Panorama 20	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym

Lp	*Lokalizacja, układ przestrzenny i jego waloryzacja, obiekty o wartościach zabytkowych*	*Warunki ekspozycji / Występujące zagrożenia, Panorama/Widok*	*Wnioski do ochrony krajobrazu kulturowego*
	GMINA STARA DĄBROWA		
6	**KRZYWNICA –** czytelny historyczny układ ruralistyczny, kościół bezwieżowy	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła bezwieżowego, dystans pomiędzy obiektami oraz ukształtowanie terenu (obniżenie) zapewniają brak kolizji – Panorama 9, - sylweta wsi nie występuje na kierunku zespołu elektrowni wiatrowych, co zapewnia brak kolizji	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym
7	**NOWA DĄBROWA –** czytelny historyczny układ ruralistyczny, kościół wieżowy	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła wieżowego, ekspozycja na kościół w przeciwnym kierunku do elektrowni - brak kolizji, - sylweta wsi nie widoczna na kierunku zespołu elektrowni wiatrowych, ukształtowanie i poszycie terenu zapewnia brak kolizji - Panorama 8	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym
8	**STARA DĄBROWA–** czytelny historyczny układ ruralistyczny, kościół bezwieżowy	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła bezwieżowego, brak kolizji – Panorama 2, - sylweta wsi występuje na kierunku zespołu elektrowni wiatrowych, ale dystans pomiędzy obiektami zapewnia brak kolizji - Panorama 1	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym
9	**CHLEBÓWKO –** czytelny historyczny układ ruralistyczny, kościół bezwieżowy	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła bezwieżowego, ekspozycja na kościół w przeciwnym kierunku do elektrowni, brak kolizji – Panorama 4, - sylweta wsi nie występuje na kierunku zespołu elektrowni wiatrowych, brak kolizji	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym
10	**BIAŁUŃ –** czytelny historyczny układ ruralistyczny, kościół bezwieżowy	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła bezwieżowego, ekspozycja na kościół w przeciwnym kierunku do elektrowni, brak kolizji – Panorama 3, - sylweta wsi nie występuje na kierunku zespołu elektrowni wiatrowych, brak kolizji	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym
11	**KICKO –** czytelny historyczny układ ruralistyczny, kościół bezwieżowy	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła bezwieżowego, ekspozycja na kościół w kierunku elektrowni `wiatrowych, ale dystans zapewnia brak kolizji – Panorama 12, - sylweta wsi nie występuje na kierunku zespołu elektrowni wiatrowych, brak kolizji – Panorama 11	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym
	GMINA STARGARD		
12	**BARZKOWICE –** czytelny historyczny układ przestrzenny, kościół bezwieżowy	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła bezwieżowego, ekspozycja na kościół w przeciwnym kierunku do elektrowni, brak kolizji – Panorama 23, - utrzymana ekspozycja wnętrza	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym

Lp	*Lokalizacja, układ przestrzenny i jego waloryzacja, obiekty o wartościach zabytkowych*	*Warunki ekspozycji / Występujące zagrożenia, Panorama/Widok*	*Wnioski do ochrony krajobrazu kulturowego*
		krajobrazowego wsi i zespołu folwarczno-pałacowego, dystans pomiędzy obiektami zapewnia brak kolizji – Panorama 24, - sylweta wsi nie występuje na kierunku zespołu elektrowni wiatrowych, brak kolizji	
13	**PĘZINO –** czytelny historyczny układ ruralistyczny, kościół wieżowy, zespół zamek-folwark-park	- utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła wieżowego, dystans pomiędzy obiektami zapewnia brak kolizji – Panorama 26, - utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i wodoku na zespół zamek-folwark-park, dystans pomiędzy obiektami zapewnia brak kolizji – Panorama 25	Lokalizacje elektrowni wiatrowych nie kolidują z krajobrazem kulturowym

V. Wnioski i wytyczne do aktów planowania przestrzennego m.in. Planów Ogólnych i Miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla gmin Marianowo, Stara Dąbrowa i Stargard w zakresie badanych lokalizacji zespołów elektrowni wiatrowych

W wyniku sporządzonego Studium wpływu siłowni wiatrowych na krajobraz kulturowy gmin Stargard, Stara Dąbrowa, Marianowo i zbadaniu relacji krajobrazowych pomiędzy obiegami o wartościach zabytkowych a wskazanymi lokalizacjami elektrowni stwierdza się, że:

1. Wskazane lokalizacje elektrowni wiatrowych o maksymalnej wysokości turbin do 300 m i maksymalnej średnicy wirnika elektrowni do 200 m nie kolidują z krajobrazem kulturowym gmin Stargard, Stara Dąbrowa, Marianowo.
2. Badane lokalizacje elektrowni wiatrowych wraz z obszarami oddziaływania mogą zostać wskazane w aktach planowania przestrzennego m.in. Planach Ogólnych, Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i Prognozach oddziaływania ustaleń miejscowych planów na środowisko dla gmin Marianowo, Stara Dąbrowa i Stargard, bez szczególnych ustaleń i warunków z perspektywy ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego.
3. Badane lokalizacje elektrowni wiatrowych utrzymują zidentyfikowane wartości krajobrazowe (wytworzone przez człowieka i przyrodę), nie generują konfliktów krajobrazowych i zapewniają optymalne ekspozycje krajobrazu kulturowego. Wynika to z różnych czynników: dystansu pomiędzy obiektami obserwacji, który niweluje kontrasty skalowe, różnych kierunków ekspozycji, ukształtowania terenu, poszycia terenu, obsadzeń dróg, bezwieżowych brył kościołów, które oddziaływają lokalnie, wewnętrznie, bez wytwarzania czytelnych, wyrazistych sylwet wsi z wieżą kościelną.

VI. Literatura

1. Katalog zabytków powiatu stargardzkiego. Tom I i II pod redakcją Marcina Majewskiego, Stargard 2010.
2. Pomorze Zachodnie poprzez wieki, red. Jan M. Piskorski, Szczecin 1999.
3. Krajobraz kulturowy Polski. Województwo Zachodniopomorskie, pod red. J. Bogdanowskiego, Kraków - Warszawa 2002.
4. Dokumentacje zabytków gmin Marianowo, Stara Dąbrowa, Stargard w Archiwum Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Szczecinie.

WIDOK 1, na mapie oznaczono punkt 1, w którym sporządzono zdjęcie
Widok w kierunku wsi Stara Dąbrowa – stan obecny, przed realizacją inwestycji. Brak ekspozycji sylwety wsi i dominanty kulturowej.

WIDOK WIZUALIZACJA 1, na mapie oznaczono punkt 1, w którym sporządzono zdjęcie
Widok w kierunku wsi Stara Dąbrowa – stan po realizacji inwestycji. Brak ekspozycji sylwety wsi, dominanty kulturowej.
Zespół elektrowni wiatrowych w ostatnim, odległym planie widoku - brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

WIDOK 2, na mapie oznaczono punkt 2, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Stara Dąbrowa w kierunku dominanty kościoła bezwieżowego - stan obecny, przed realizacją inwestycji. Brak ekspozycji dominanty kulturowej.

WIDOK WIZUALIZACJA 2, na mapie oznaczono punkt 2, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Stara Dąbrowa w kierunku dominanty kościoła bezwieżowego - stan po realizacji inwestycji. Brak ekspozycji dominanty kulturowej. Zespół elektrowni wiatrowych w ostatnim, odległym planie widoku - brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

WIDOK 3, na mapie oznaczono punkt 3, w którym sporządzono zdjęcie

Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Białuń na dominantę kulturową - kościół bezwieżowy. Zespół elektrowni wiatrowych nie występuje na kierunku ekspozycji kościoła i sylwety wsi. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym – utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kulturowej.

WIDOK 4, na mapie oznaczono punkt 4, w którym sporządzono zdjęcie

Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Chlebówko na dominantę kulturową - kościół bezwieżowy. Zespół elektrowni wiatrowych nie występuje na kierunku ekspozycji kościoła i sylwety wsi. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym – utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kulturowej.

PANORAMA 5, na mapie oznaczono punkt 5, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi Białuń – Chlebówko, przed „Chociwelką” z wiaduktem, w kierunku wsi Stara Dąbrowa – stan obecny, przed realizacją inwestycji. Brak ekspozycji sylwety wsi i dominanty kulturowej.

PANORAMA WIZUALIZACJA 5, na mapie oznaczono punkt 5, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi Białuń – Chlebówko, przed „Chociwelką” z wiaduktem, w kierunku wsi Stara Dąbrowa – stan po realizacji inwestycji. Brak ekspozycji sylwety wsi, dominanty kulturowej i zespołu elektrowni wiatrowych. Zespół elektrowni wiatrowych występuje na kierunku ekspozycji, w ostatnim, odległym planie widoku - brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

PANORAMA 6, na mapie oznaczono punkt 6, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi Stara Dąbrowa – Nowa Dąbrowa, w kierunku wsi Nowa Dąbrowa – stan obecny, przed realizacją inwestycji.
Brak ekspozycji sylwety wsi i dominanty kulturowej.

PANORAMA WIZUALIZACJA 6, na mapie oznaczono punkt 6, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi Stara Dąbrowa – Nowa Dąbrowa, w kierunku wsi Nowa Dąbrowa – stan po realizacji inwestycji.
Brak ekspozycji sylwety wsi, dominanty kulturowej. Zespół elektrowni wiatrowych występuje na kierunku ekspozycji, w ostatnim, odległym planie widoku - brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

WIDOK 7, na mapie oznaczono punkt 7, w którym sporządzono zdjęcie

Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Nowa Dąbrowa na dominantę kulturową - kościół wieżowy. Zespół elektrowni wiatrowych nie występuje na kierunku ekspozycji kościoła i sylwety wsi. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym – utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kulturowej.

PANORAMA 8, na mapie oznaczono punkt 8, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi Krzywnica – Nowa Dąbrowa, w kierunku wsi Nowa Dąbrowa – stan obecny, przed realizacją inwestycji.
Brak ekspozycji sylwety wsi i dominanty kulturowej.

PANORAMA WIZUALIZACJA 8, na mapie oznaczono punkt 8, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi Krzywnica – Nowa Dąbrowa, w kierunku wsi Nowa Dąbrowa – stan po realizacji inwestycji.
Brak ekspozycji sylwety wsi, dominanty kulturowej. Zespół elektrowni wiatrowych występuje na kierunku ekspozycji, w ostatnim, odległym planie widoku - brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

WIDOK 9, na mapie oznaczono punkt 9, w którym sporządzono zdjęcie

Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Krzywnica na kościół bezwieżowy. Zespół elektrowni wiatrowych nie występuje na kierunku ekspozycji kościoła. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym – utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła.

PANORAMA 10, na mapie oznaczono punkt 10, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi „Chociwelki” – stan obecny, przed realizacją inwestycji.
Brak widocznych sylwet i dominant kulturowych wsi Stara Dąbrowa, Nowa Dąbrowa, Krzywnica.

PANORAMA WIZUALIZACJA 10, na mapie oznaczono punkt 10, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi „Chociwelki”– stan po realizacji inwestycji. Brak ekspozycji sylwety wsi, dominanty kulturowej. Zespół elektrowni wiatrowych występuje na kierunku ekspozycji, w pierwszym i ostatnim, odległym planie widoku - brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

PANORAMA 11, na mapie oznaczono punkt 11, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi Stara Dąbrowa – Kicko – stan obecny, przed realizacją inwestycji. Brak widocznych sylwet wsi Nowa Dąbrowa, Kicko.

PANORAMA WIZUALIZACJA 11, na mapie oznaczono punkt 11, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi Stara Dąbrowa – Kicko – stan po realizacji inwestycji. Brak ekspozycji sylwet wsi, dominant kulturowych.
Zespół elektrowni wiatrowych występuje na kierunku ekspozycji, w pierwszym i ostatnim, odległym planie widoku - brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

WIDOK 12, na mapie oznaczono punkt 12, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Kicko na kościół bezwieżowy – stan przed realizacją inwestycji.

WIDOK WIZUALIZACJA 12, na mapie oznaczono punkt 12, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Kicko w kierunku dominanty kościoła bezwieżowego - stan po realizacji inwestycji. Zespół elektrowni wiatrowych wystąpi na kierunku ekspozycji, ze względu na dystans nie będzie widoczny. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

PANORAMA 13, na mapie oznaczono punkt 13, w którym sporządzono zdjęcie
Widok ze skrzyżowania dróg Stargard – Gogolewo i Kiczarowo – Ulikowo – stan obecny, przed realizacją inwestycji. Brak widocznych sylwet wsi Kiczarowo, Gogolewo.

PANORAMA WIZUALIZACJA 13, na mapie oznaczono punkt 13, w którym sporządzono zdjęcie
Widok ze skrzyżowania dróg Stargard – Gogolewo i Kiczarowo – Ulikowo – stan po realizacji inwestycji. Brak widocznych sylwet wsi Kiczarowo, Gogolewo. Zespół elektrowni wiatrowych występuje na kierunku ekspozycji, w odległym planie widoku - brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

PANORAMA 14, na mapie oznaczono punkt 14, w którym sporządzono zdjęcie
Widok ze skrzyżowania dróg Stargard – Gogolewo i Kiczarowo – Ulikowo – stan obecny, przed realizacją inwestycji.
Brak widocznych sylwet wsi Gogolewo, Ulikowo, Pęzino.

PANORAMA WIZUALIZACJA 14, na mapie oznaczono punkt 14, w którym sporządzono zdjęcie
Widok ze skrzyżowania dróg Stargard – Gogolewo i Kiczarowo – Ulikowo – stan po realizacji inwestycji. Brak widocznych sylwet wsi Gogolewo, Ulikowo, Pęzino. Zespół elektrowni wiatrowych występuje na kierunku ekspozycji, w odległym planie widoku - brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

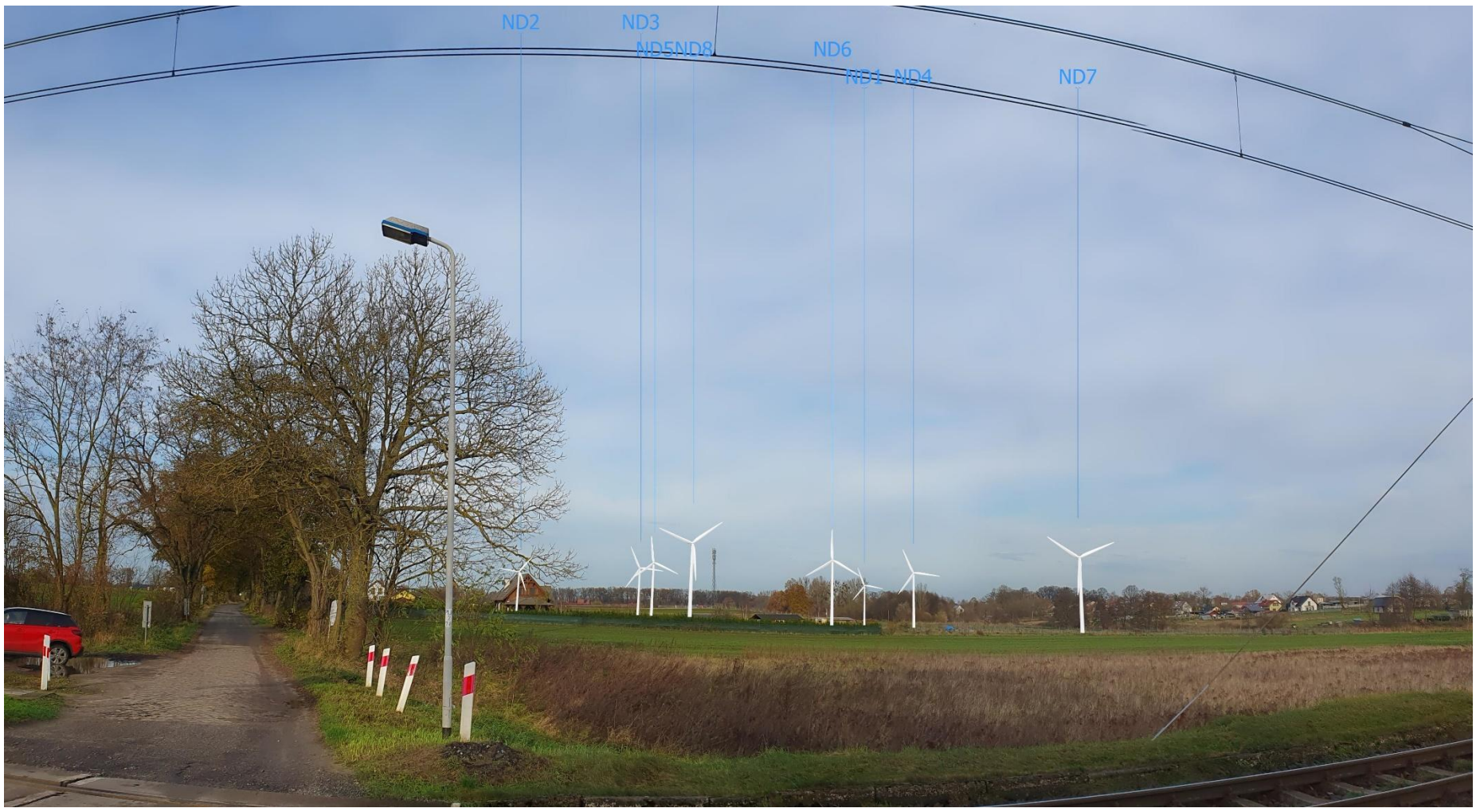

WIDOK 15, na mapie oznaczono punkt 15, w którym sporządzono zdjęcie

Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Gogolewo na kościół wieżowy. Zespół elektrowni wiatrowych nie występuje na kierunku ekspozycji kościoła. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym - utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła.

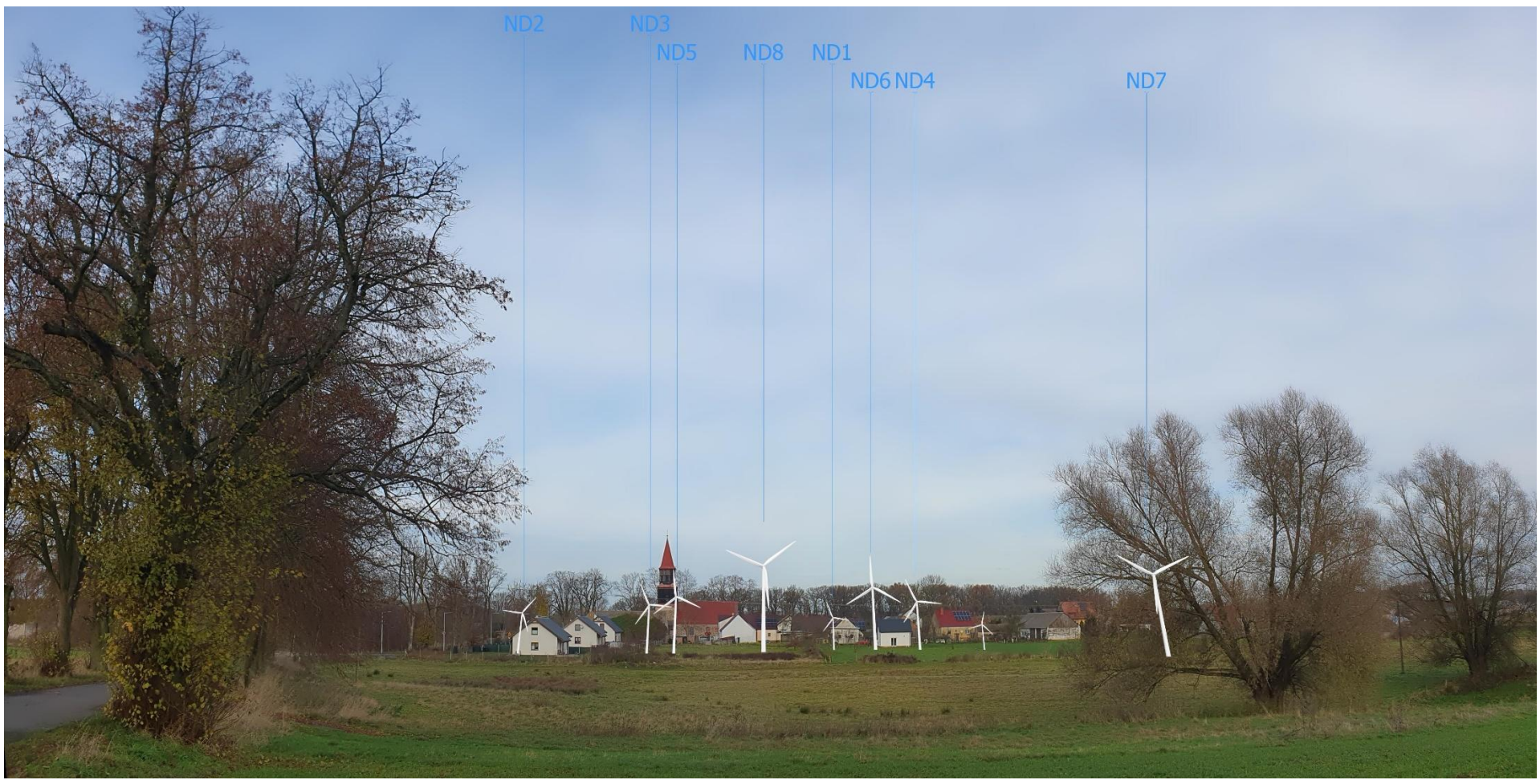
PANORAMA 16, na mapie oznaczono punkt 16, w którym sporządzono zdjęcie
Widok ze skrzyżowania drogi Gogolewo – Czarnkowo i linii kolejowej – stan przed realizacją inwestycji. Słabo widoczna sylweta wsi Gogolewo, nie widoczne sylwety wsi Gogolewo i Dalewo.

PANORAMA WIZUALIZACJA 16, na mapie oznaczono punkt 16, w którym sporządzono zdjęcie
Widok ze skrzyżowania dróg Stargard – Gogolewo i Kiczarowo – Ulikowo – stan po realizacji inwestycji. Słabo widoczne sylwety wsi Gogolewo i Dalewo.
Zespół elektrowni wiatrowych występuje na kierunku ekspozycji, będzie stanowił odległy plan jej tła (za linią drzew na horyzoncie) - brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

PANORAMA 17, na mapie oznaczono punkt 17, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi na odcinku pomiędzy Gogolewem a linią kolejową – stan przed realizacją inwestycji. Widoczna sylweta wsi Gogolewo.

PANORAMA WIZUALIZACJA 17, na mapie oznaczono punkt 17, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi na odcinku pomiędzy Gogolewem a linią kolejową – stan po realizacji inwestycji. Widoczna sylweta wsi Gogolewo.
Zespół elektrowni wiatrowych występuje na kierunku ekspozycji, będzie stanowił odległy plan jej tła (za linią drzew na horyzoncie). Brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

PANORAMA 18, na mapie oznaczono punkt 18, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi Lisowo - Dzwonowo. Brak widocznej sylwety wsi Dzwonowo – stan przed realizacją inwestycji.

PANORAMA WIZUALIZACJA 18, na mapie oznaczono punkt 18, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z drogi Lisowo - Dzwonowo. Brak widocznej sylwety wsi Dzwonowo – stan po realizacji inwestycji.
Zespół elektrowni wiatrowych występuje na kierunku wsi Dzwonowo, ze względu na dystans nie będzie widoczny. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym.

WIDOK 19, na mapie oznaczono punkt 19, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Dzwonowo. Widoczna bryła kościoła wieżowego - stan przed realizacją inwestycji.

WIDOK WIZUALIZACJA 19, na mapie oznaczono punkt 19, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Dzwonowo. Widoczna bryła kościoła wieżowego - stan po realizacji inwestycji. Zespół elektrowni wiatrowych wystąpi na kierunku ekspozycji kościoła, nie będzie widoczny ze względu na dystans. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

WIDOK 20, na mapie oznaczono punkt 20, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Marianowo. Widoczna bryła kościoła wieżowego - stan przed realizacją inwestycji.

WIDOK WIZUALIZACJA 20, na mapie oznaczono punkt 20, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Marianowo. Widoczna bryła kościoła wieżowego - stan po realizacji inwestycji. Zespół elektrowni wiatrowych wystąpi na kierunku ekspozycji kościoła, nie będzie widoczny ze względu na dystans. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

PANORAMA 21, na mapie oznaczono punkt 21, w którym sporządzono zdjęcie
Widok w kierunku wsi Czarnkowo z drogi Marianowo – Czarnkowo. Widoczna sylweta wsi Czarnkowo z wieżą kościoła – stan przed realizacją inwestycji.

PANORAMA WIZUALIZACJA 21, na mapie oznaczono punkt 21, w którym sporządzono zdjęcie
Widok w kierunku wsi Czarnkowo z drogi Marianowo – Czarnkowo. Widoczna sylweta wsi Czarnkowo z wieżą kościoła – stan po realizacji inwestycji. Zespół elektrowni wiatrowych występuje na kierunku ekspozycji, będzie stanowił odległy plan jej tła (za linią drzew na horyzoncie). Brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

WIDOK 22, na mapie oznaczono punkt 22, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Czarnkowo. Widoczna zabudowa wsi Czarnkowo z wieżą kościoła - stan przed realizacją inwestycji.

WIDOK WIZUALIZACJA 22, na mapie oznaczono punkt 22, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Czarnkowo. Widoczna zabudowa wsi Czarnkowo z wieżą kościoła - stan po realizacji inwestycji .Zespół elektrowni wiatrowych wystąpi na kierunku ekspozycji, będzie stanowił ostatni, odległy plan widoku. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

WIDOK 23, na mapie oznaczono punkt 23, w którym sporządzono zdjęcie

Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Barzkowice na kościół bezwieżowy i kostnicę/kaplicę. Zespół elektrowni wiatrowych nie występuje na kierunku ekspozycji kościoła i kaplicy. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym – utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi i dominanty kościoła.

WIDOK 24, na mapie oznaczono punkt 24, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Barzkowice. Widoczny front zespołu folwarcznego - stan przed realizacją inwestycji.

WIDOK WIZUALIZACJA 24, na mapie oznaczono punkt 24, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Barzkowice. Widoczny front zespołu folwarcznego - stan po realizacji inwestycji.
Zespół elektrowni wiatrowych wystąpi na kierunku ekspozycji, ze względu na dystans nie będzie widoczny. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

WIDOK 25, na mapie oznaczono punkt 25, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Pęzino. Widoczny zamek z parkiem i front zespołu folwarcznego - stan przed realizacją inwestycji.

WIDOK WIZUALIZACJA 25, na mapie oznaczono punkt 25, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Pęzino. Widoczny zamek z parkiem i front zespołu folwarcznego - stan po realizacji inwestycji. Zespół elektrowni wiatrowych wystąpi na kierunku ekspozycji, ze względu na dystans nie będzie widoczny. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

WIDOK 26, na mapie oznaczono punkt 26, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Pęzino. Widoczna bryła kościoła wieżowego - stan przed realizacją inwestycji.

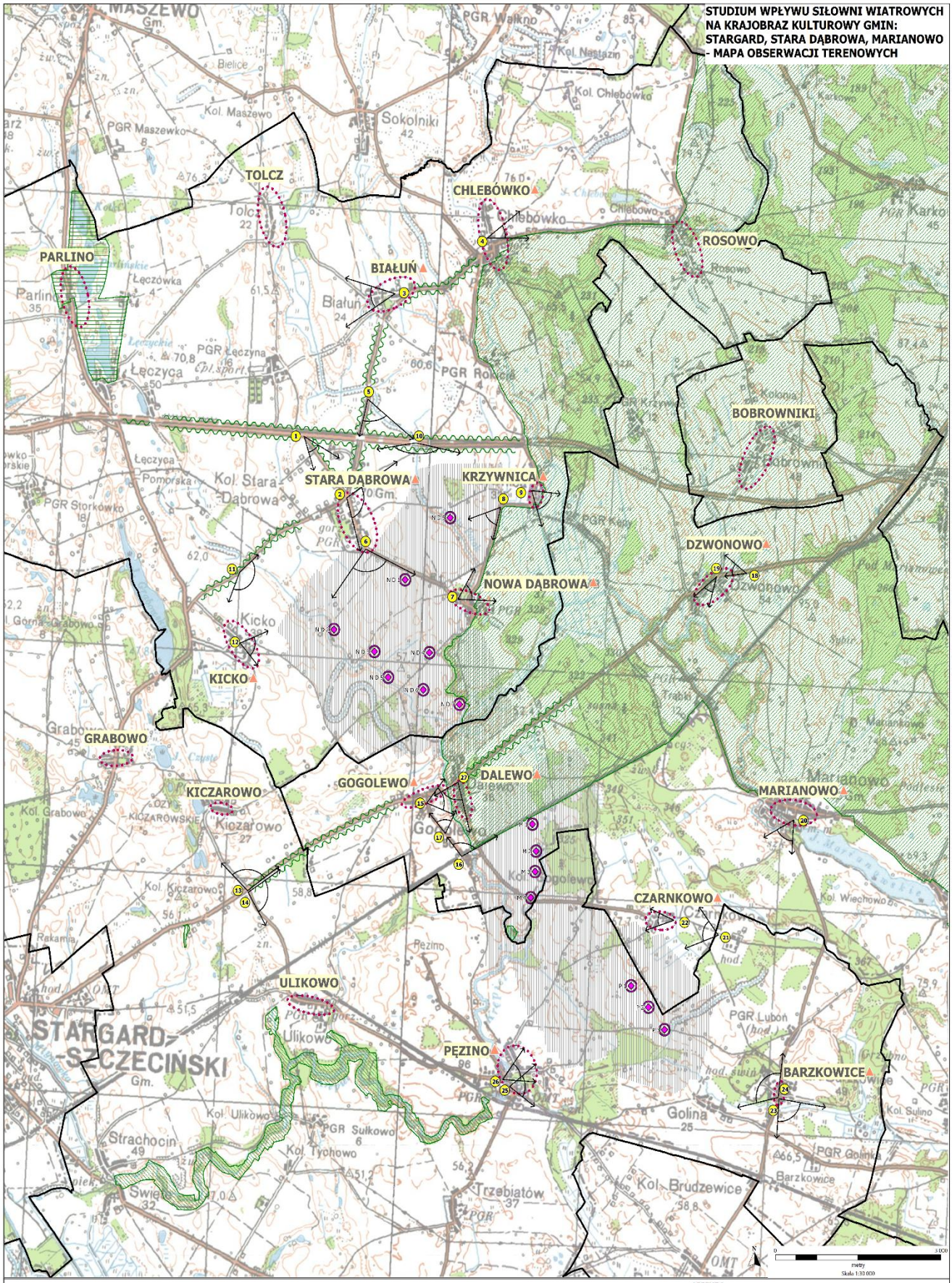

WIDOK WIZUALIZACJA 26, na mapie oznaczono punkt 26, w którym sporządzono zdjęcie
Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Pęzino. Widoczna bryła kościoła wieżowego - stan po realizacji inwestycji. Zespół elektrowni wiatrowych wystąpi na kierunku ekspozycji, ze względu na dystans nie będzie widoczny. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym, utrzymana ekspozycja.

WIDOK 27, na mapie oznaczono punkt 27, w którym sporządzono zdjęcie

Widok z wnętrza krajobrazowego wsi Dalewo na ruiny kościoła. Zespół elektrowni wiatrowych nie występuje na kierunku ekspozycji zabytku. Brak kolizji z krajobrazem kulturowym – utrzymana ekspozycja wnętrza krajobrazowego wsi.

STUDIUM WPŁYWU SIŁOWNI WIATROWYCH NA KRAJOBRAZ KULTUROWY GMIN: STARGARD, STARA DĄBROWA, MARIANOWO - MAPA OBSERWACJI TERENOWYCH
TOLCZ
CHLEBÓWKO
PARLINO
BIAŁUŃ
ROSOWO
BOBROWNIKI
STARA DĄBROWA
KRZYWNICA
DZWONOWO
NOWA DĄBROWA
KICKO
GRABOWO
KICZAROWO
GOGOLEWO
DALEWO
MARIANOWO
CZARNKOWO
ULIKOWO
PĘZINO
BARZKOWICE
STARGARD-SZCZECIŃSKI
LEGENDA
granice administracyjne gmin
orientacyjna lokalizacja elektrowni wiatrowych z obszarem oddziaływania
CHRONIONE KOMPONENTY KRAJOBRAZU I INNE ISTOTNE ELEMENTY
rezerwat
zespół przyrodniczo-krajobrazowy (ZPK)
obszar NATURA 2000 PLB
obszar Natura 2000 PLH
strefa ochrony konserwatorskiej historycznej struktury przestrzennej wsi
dominanta kulturowa (kościół, pałac)
obsadzenia przydrożne warunkujące ekspozycje (szpalery)
punkt obserwacyjny ekspozycji
Autor: mgr Dominika Szerniewicz